

ανάθεμα

ανάθεμα, το, ουσ. [<μτγν. ανάθεμα], το ανάθεμα·εκφέρεται ως αφορισμός, ως κατάρα. (Ακολουθούν 28 φρ.)·

- *ανάθεμα κι αν...*, έκφραση με την οποία αποκλείουμε ή αρνούμαστε κατηγορηματικά αυτό που δηλώνει το ρήμα που ακολουθεί: «ανάθεμα κι αν δούλεψε έστω και μια φορά στη ζωή του! || ανάθεμα κι αν κατάλαβα λέξη έτσι μπερδεμένα που μου τα είπε!»·

- *ανάθεμά σε (τον, την, τους)*, δηλώνει αγανάκτηση για κάτι ή για κάποιον που θεωρούμε ως αίτιο της δυστυχίας μας, στο διάβολο. (Λαϊκό τραγούδι: *αχ, **ανάθεμά σε** ξενιτιά, τζιβαέρι μου, εσύ και τα καλά σου, σιγανά, σιγανά, σιγανά πατώ στη γη*). Πρβλ.: *ανάθεμά σε Κωνσταντή και μυριανάθεμά σε, όπου μου την εξόριζες την Αρετή στα ξένα* (Δημοτικό)· βλ. και φρ. *π' ανάθεμά σε*·

- *ανάθεμα τη στιγμή που...*, βλ. φρ. *ανάθεμα την ώρα που...* (Λαϊκό τραγούδι: ***ανάθεμά την τη στιγμή** ανάθεμα την ώρα όπου σε πρωτογνώρισα, μικρούλα μου, σε τούτη 'δω τη χώρα*)·

- *ανάθεμα την ώρα και τη στιγμή που...*, επιτείνει την έννοια των δύο παραπάνω φράσεων. (Λαϊκό τραγούδι: ***ανάθεμά την τη στιγμή, ανάθεμα την ώρα** όπου σε πρωτογνώρισα, μικρούλα μου, σε τούτη 'δω τη χώρα*·

- *ανάθεμα την ώρα που...*, λέγεται υπό μορφή κατάρας, όταν αναφερόμαστε σε κάποιον ή σε κάτι που μας έφερε δυστυχία ή που εκ των υστέρων αποδείχτηκε το μέγεθος της δυστυχίας που μας προξένησε: «ανάθεμα την ώρα που σε γνώρισα || ανάθεμα την ώρα που σκότωσες το παιδί μου || ανάθεμα την ώρα που σε γνώρισα, παλιάνθρωπε!»· (Λαϊκό τραγούδι: *ανάθεμα, **ανάθεμα την ώρα που** έμπλεξα μαζί σου μαυροφόρα, φαρμάκωσα τα χείλη μου, βρε συγγενείς και φίλοι μου ανάθεμα, ανάθεμα την ώρα*)·

- *ανάθεμά το το μουνί πόσα κακά που σέρνει*, βλ. λ. [μουνί](#)·

- *άσ' τα να πάνε στ' ανάθεμα!* απάντηση αποκαρδιωμένου ανθρώπου από τη ζωή του ή από την κακή πορεία των εργασιών του σε άτομο που τον ρωτάει από ενδιαφέρον *πώς πας ή πώς πάει ή πώς τα πας ή πώς πάνε τα πράγματα*, και έχει την έννοια πως τα πράγματα δεν πάνε καθόλου καλά και ούτε υπάρχει περίπτωση να διορθωθούν. Συνών. *άσ' τα να πάνε στα κομμάτια! / άσ' τα να πάνε στα τσακίδια! / άσ' τα να πάνε στην οργή! / άσ' τα να πάνε στο δαίμονα! / άσ' τα να πάνε στο διάβολο! / άσ' τα να πάνε στον κόρακα(!)*·

- *άσ' το να πάει στ' ανάθεμα!* μην το υπολογίζεις, βγάλ' το από το νου σου, διάγραψέ το: «αφού βλέπεις πως δε λειτουργεί το κωλομηχάνημα, άσ' το να πάει στ' ανάθεμα!»· Συνών. *άσ' το να πάει στα κομμάτια! / άσ' το να πάει στα τσακίδια! / άσ' το να πάει στην οργή! / άσ' το να πάει στο δαίμονα! / άσ' το να πάει στο διάβολο! / άσ' το να πάει στον κόρακα(!)*·

- *άσ' τον να πάει στ' ανάθεμα!* μην τον υπολογίζεις, αγνόησέ τον: «αφού βλέπεις πως είναι παλιάνθρωπος, άσ' τον να πάει στ' ανάθεμα!»· Συνών. *άσ' τον να πάει στα κομμάτια! / άσ' τον να πάει στα τσακίδια! / άσ' τον να πάει στην οργή! / άσ' τον να πάει στο δαίμονα! / άσ' τον να πάει στο διάβολο! / άσ' τον να πάει στον κόρακα(!)*·

- *να πας στ' ανάθεμα!* δε νοιάζομαι, δε με ενδιαφέρει διόλου το τι θα κάνεις, τι θα απογίνεις ή πού θα πας. Συνήθως η φρ. δίνεται ως απάντηση αδιαφορίας στην απεγνωσμένη ερώτηση κάποιου *τώρα τι θα κάνω ή τώρα τι θα γίνω (θ' απογίνω) ή τώρα πού θα πάω*. Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το *να ησυχάσουμε* ή με το *να τελειώνουμε*. Συνών. *να πας στα κομμάτια! / να πας στα τσακίδια! / να πας στο διάβολο! / να πας στον αγύριστο! / να πας στον εξαποδώ(!)*·

- *π' ανάθεμά σε (τον, την, τους)*, έκφραση δυσαρέσκειας ή δυσφορίας για τη συμπεριφορά ή τις ενέργειες κάποιου: «σταμάτα, επιτέλους, αυτή τη γκρίνια, π' ανάθεμά σε! || τι έκανε πάλι π' ανάθεμά του!»·

- *πετώ την πέτρα του αναθέματος (σε κάποιον)*, βλ. συνηθέστ. *ρίχνω την πέτρα του αναθέματος (σε κάποιον)*·

- *πήγε στ' ανάθεμα, α*. έκφραση τέλειας αδιαφορίας στην ερώτηση κάποιου *πού πήγε ο τάδε*. **β**. έφυγε και δεν

Ξαναγύρισε και, κατ' επέκταση, πέθανε, σκοτώθηκε: «έτρεχε σαν τρελός με τ' αυτοκίνητό του, ώσπου, μια μέρα καρφώθηκε σ' έναν τοίχο και πήγε στ' ανάθεμα». **γ.** έκφραση ανακούφισης για την αναχώρηση από το χώρο μας κάποιου ανεπιθύμητου ή ενοχλητικού προσώπου ύστερα από πολλή ώρα: «μ' είχε τρελάνει με την πολυλογία του, ώσπου, κάποια στιγμή πήγε στ' ανάθεμα κι ηρέμησε το κεφαλάκι μου». **δ.** (για μηχανήματα) έπαψε να λειτουργεί, αχρηστεύτηκε: «αγόρασα ένα μεταχειρισμένο αυτοκίνητο σε τιμή ευκαιρίας, αλλά μέσα σε λίγο καιρό πήγε στ' ανάθεμα». Συνών. *πήγε στα κομμάτια / πήγε στα τσακίδια / πήγε στο διάβολο / πήγε στον αγύριστο / πήγε στον εξαποδώ.*

- *πού στ' ανάθεμα είναι!* λέγεται για πρόσωπο ή πράγμα, που περιμένουμε για αρκετό χρονικό διάστημα ή που αναζητάμε για επείγουσα ανάγκη, χωρίς να γνωρίζουμε πού βρίσκεται: «πού στ' ανάθεμα είναι αυτός ο υδραυλικός, γιατί κινδυνεύει να πλημμυρίσει το σπίτι μας! || πού στ' ανάθεμα είναι ο αναπτήρας μου και δεν μπορώ ν' ανάψω το τσιγάρο μου!». Συνών. *πού στα κομμάτια είναι! / πού στα τσακίδια είναι! / πού στην ευχή είναι! / πού στην οργή είναι! / πού στο δαίμονα είναι! / πού στο διάβολο είναι! / πού στο καλό είναι! / πού στον κόρακα είναι(!).*

- *πού στ' ανάθεμα ήσουν!* λέγεται απειλητικά ή επιτιμητικά σε άτομο που ψάχναμε επίμονα και δεν καταφέραμε να βρούμε τη στιγμή που το χρειαζόμασταν ή που το περιμέναμε για μεγάλο χρονικό διάστημα: «πού στ' ανάθεμα ήσουν κι έφαγα τον κόσμο να σε βρω!». Συνών. *πού στα κομμάτια ήσουν! / πού στα τσακίδια ήσουν! / πού στην ευχή ήσουν! / πού στην οργή ήσουν! / πού στο δαίμονα ήσουν! / πού στο διάβολο ήσουν! / πού στο καλό ήσουν! / πού στον κόρακα ήσουν(!).*

- *πού στ' ανάθεμα πήγε!* (για πράγματα) πού εξαφανίστηκε: «πού στ' ανάθεμα πήγε ο αναπτήρας μου!». Συνών. *πού στα κομμάτια πήγε! / πού στα τσακίδια πήγε! / πού στην ευχή πήγε! / πού στην οργή πήγε! / πού στο δαίμονα πήγε! / πού στο διάβολο πήγε! / πού στο καλό πήγε! / πού στον κόρακα πήγε(!).*

- *πού στ' ανάθεμα πήγες!* πού εξαφανίστηκες: «πού στ' ανάθεμα πήγες κι έψαχνα απ' το πρωί να σε βρω!». Συνών. *πού στα κομμάτια πήγες! / πού στα τσακίδια πήγες! / πού στην ευχή πήγες! / πού στην οργή πήγες! / πού στο δαίμονα πήγες! / πού στο διάβολο πήγες! / πού στο καλό πήγες! / πού στον κόρακα πήγες(!).*

- *πώς στ' ανάθεμα!* **α.** έκφραση απορίας ή έκπληξης: «πώς στ' ανάθεμα τα κατάφερες κι ήρθες μ' αυτόν τον παλιόκαιρο!». **β.** με ποιο τρόπο: «πώς στ' ανάθεμα ζούνε μέσα σε τέτοια φτώχεια!». Συνών. *πώς στα κομμάτια! / πώς στην ευχή! / πώς στην οργή! / πώς στο δαίμονα! / πώς στο διάβολο! / πώς στο καλό! / πώς στον κόρακα(!).*

- *ρίχνω τ' ανάθεμα* (σε κάποιον), αναθεματίζω, καταριέμαι κάποιον: «για τη συμφορά αυτού του ανθρώπου ρίχνω τ' ανάθεμα στον τάδε».

- *ρίχνω την πέτρα του αναθέματος* (σε κάποιον), θεωρώ κάποιον μοναδικό υπεύθυνο για μεγάλη συμφορά που έχει γενικό αντίκτυπο: «για το διασυρμό της πατρίδας μας, ρίχνω την πέτρα του αναθέματος στον πρωθυπουργό».

- *ρίχνω το λίθο του αναθέματος* (σε κάποιον), βλ. φρ. *ρίχνω την πέτρα του αναθέματος* (σε κάποιον).

- *στ' ανάθεμα!* έκφραση δυσφορίας σε ενοχλητικό άτομο να μας αφήσει ήσυχους, να πάψει να μας ενοχλεί, να φύγει, να ξεκουμπιστεί. Συνήθως της φρ. προτάσσεται το βρε άι. Συνών. *στα κομμάτια! / στα τσακίδια! / στο διάβολο(!).*

- *τι στ' ανάθεμα!* έκφραση εκνευρισμού ή δυσφορίας: «τι στ' ανάθεμα λέει τόση ώρα και δεν καταλαβαίνω λέξη!». Συνών. *τι στα κομμάτια! / τι στην ευχή! / τι στην οργή! / τι στο δαίμονα! / τι στο διάβολο! / τι στο καλό! / τι στον κόρακα(!).*

- *τι στ' ανάθεμα έγινε!* (για πράγματα) πού εξαφανίστηκε: «τι στ' ανάθεμα έγινε το στιλό μου!». Συνών. *τι στα κομμάτια έγινε! / τι στην ευχή έγινε! / τι στην οργή έγινε! / τι στο δαίμονα έγινε! / τι στο διάβολο έγινε! / τι στο καλό έγινε! / τι στον κόρακα έγινε(!).*

- *τι στ' ανάθεμα έγινες!* πού εξαφανίστηκες: «τι στ' ανάθεμα έγινες όλο το πρωί και σε χρειαζόμουν!». Συνών. *τι*

στα κομμάτια έγινες! / τι στην ευχή έγινες! / τι στην οργή έγινες! / τι στο δαίμονα έγινες! / τι στο διάβολο έγινες! / τι στο καλό έγινες! / τι στον κόρακα έγινες(!)·

- τι στ' ανάθεμα θέλει; έκφραση δυσφορίας για την επίσκεψη κάποιου ανεπιθύμητου ατόμου: «είναι στον προθάλαμο ο τάδε. -Τι στ' ανάθεμα θέλει;». Συνών. τι στα κομμάτια θέλει; / τι στην ευχή θέλει; / τι στην οργή θέλει; / τι στο δαίμονα θέλει; / τι στο διάβολο θέλει; / τι στο καλό θέλει; / τι στον κόρακα θέλει(;)·

- τι στ' ανάθεμα κάνεις! έκφραση απορίας για κάποιον που ασχολείται με πράγματα έξω από τις οδηγίες μας ή έξω από την ορθή διαδικασία ή εκτέλεση. Συνήθως η φρ. κλείνει με το *εδώ* ή το *εκεί*. Συνών. τι στα κομμάτια κάνεις! / τι στην ευχή κάνεις! / τι στην οργή κάνεις! / τι στο δαίμονα κάνεις! / τι στο διάβολο κάνεις! / τι στο καλό κάνεις! / τι στον κόρακα κάνεις(!)·

- τον έστειλα στ' ανάθεμα, **α.** τον έδιωξα ύστερα από ακατάσχετο υβρεολόγιο, τον διαβολόστειλα: «αφού τεμπέλιαζε συστηματικά του 'δωσα την αποζημίωσή του και τον έστειλα στ' ανάθεμα». **β.** έπαψα να ενδιαφέρομαι για κάποιον, αδιαφορώ τελείως για κάποιον: «αφού δεν άκουγε τις συμβουλές μου, τον έστειλα κι εγώ στ' ανάθεμα». Συνών. τον έστειλα στα τσακίδια / τον έστειλα στο διάβολο.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας